

Oivaa omatoimintaa

Ostin ensimmäistä kertaa maataloustuotteita miehittämättömältä myyntilavalta 80-luvun alkupuolella. Se oli silloin aika poikkeuksellista. Myyntitalolle ei ollut oikein nimeäkään. Oliko se itsepalvelua vai omatoimintaa? Joka tapauksessa itse piti ottaa ja itse maksaa.

Hangon Öbyssä tilaa pitävä Svennu latoi maitolaiturilleen erikokoisia perunapusseja. Hinnasto oli naulattu seinään. Kassana toimi pienehkö maitotonkka, joka kilahti äänekkäästi, kun sinne heitti kolikoita. Helähdys saattoi kuulua taloon asti.

Haimme usein maukkaita perunoita Sennun lavalta. Ihmettelin joskus ääneenkin, miten tällainen tapa myydä lyö leiville. Mitään kameravalvontaa ei näkynyt. Eivätkö mopoilla pörräävät isänmaantoivot ja muut puliveivarit käykään pöllimässä tonkasta tupakkarahaa? Eivät ilmeisesti, koska homma jatkui.

Sitten pitkään aikaan vastaavanlaisia myyntikojuja ei näkynyt lainkaan. Taloudessa meni 80-luvun lopulla kovaa. Rahaa sai, eikä millään ollut mitään väliä. Sitten 90-luvulla tulivat lama ja pankkiriisi, jotka kourivat kovasti suomalaista yhteiskuntaa. Mutta omatoimilavoja ei vaan ilmaantunut.

Nyt maataloustuotteiden itsepalvelukojuja on ryöpsähtänyt teiden varsiin, Perniöönkin. Monet on varustettu hienoin kylmäkaapein ja pakastimin. Ohjeet ovat selkeät. Kassalippaat on pultattu tiskiinkin. Monissa majoissa maksetaan myös muovilla.

Joskus kojulla on pikkurahan puute päässyt yllättämään. Kotimaisemissa lippaaseen voi pudottaa velkakirjan, jossa vannoo maksavansa puuttuvan osan seuraavalla kerralla. Kauempana kotoa se ei onnistu. No, tietysti voi maksaa vähän yläkanttiin.

Minut on muutaman kerran pelastanut parkkirahakukkaro. Ennen vanhaan pysäköinti maksettiin kolikkoautomaattiin. Olen pitänyt vuosikymmeniä autossani kolikkokukkaroa. Siellä taitaa olla vielä markkojakin. No, sellaista ei nyky-aikaan enää tarvitse – paitsi hätätilassa omatoimikojulla.

Tilapäisestä myyntikioskista tiedottaminen on taitolaji. Usein katos sijaitsee vilkkaan tien varrella. Ei ole levennyksiä, sulkuviivoja eikä risteysmerkkejä. Miten kertoa normaalia nopeutta sompailevalle kuskille, että kohta myydään mannaa. Ja onko paikka juuri nyt auki vai kiinni. Syntyy hämmentäviä tilanteita.

Perniön asemansuoralta löytyy suosimani mansikkapaikka. Molemmista suunnista tultaessa etuinfo on selkeä, mutta siinä kohdassa ei vielä tiedä, onko kioskia auki vai ei. Pikkutien kohdalle pystytetyssä telineessä on sitten verraten selvä AUKI- tai KIINNI-kyltti. Siitä huolimatta pari kertaa jonossa ajaessani on kehkeytynyt hässäkän poikanen.

Näinä korona-aikoina on monelta taholta toivotettu, että nyt jos koskaan kannattaa ostaa paikallista. Pienehköissä ympyröissä pyöriessä tulee luonnostaan vähennettyä kohtaamisia ja sovellettua turvavälejä.

Toinen pointti on sitten koronan kurittamat pienyrittäjät, joiden toiminta on rajoitusten takia vaikeutunut kohtuuttomasti. Tervein tapa tukea on ostaa paikallisia tuotteita etenkin nyt kesällä. Me kuluttajat saamme tuoretta tavaraa, ja tuottajat korjaavat kovempaa katetta.

Omatoimintaa yleistyy myös tavallisissa kaupoissa. Meillä voi vielä valita tavallisen kassan. Jos päättää mennä omatoimilinjaa kautta joku kuitenkin tarkkailee toimintaa. Voi jopa kysyä neuvoa, jos koodien luku tai maksaminen ei luonnistu.

Mitä kaikkea kohta hoidetaan omatoimisesti? Tavaroiden ostaminen on helpoimmasta päästä. Mutta entäs tukanleikkuu?

pajen.fi